

te meten hoe de dingen gaan, een andere keer door aan te geven hoe het anders zou kunnen.”

Toch krijgt Al Gore meer politici uit de stoel dan welke wetenschapper ook.

“Dat is een interessant verschijnsel. In de media werd de Nobelprijzverlening aan Gore zo’n beetje afgeschilderd als een bewijs dat de ‘verdomming’ aan de macht is. Niets is minder waar, want de prijs is verleend aan Al Gore én de IPCC, het mondiale wetenschappelijke instituut dat milieuzaken onderzoekt. Het is juist een bewijs dat goed wetenschappelijk werk tot effectief politiek handelen kan leiden.”

Schaadt een nauwe band met de politiek de onafhankelijkheid van de wetenschapper niet?

“Het PBL geeft geen rapport uit waar het niet volledig achter staat. De onafhankelijkheid is goed gewaarborgd. Daarnaast geldt dat de beleidsgerichte wetenschap altijd te maken heeft met maatschappelijke ontwikkelingen en dus met de politiek. Wetenschap en politiek zijn per definitie niet gescheiden. Sterker nog: veel vernieuwing in de wetenschap komt voort uit beleidsvragen. Juist doordat beleidsmakers iets willen, gaat de wetenschap aan de slag en komt tot nieuwe kennis.”

Is het werk van planbureaus alleen beschikbaar voor de politiek?

“Dat is iets wat mij verbaast, dat planbureaus sterk gericht zijn op de politiek en nauwelijks zichtbaar zijn voor het publiek. Als de overheid participatie vanuit de samenleving wil, doet ze er goed aan kennis beschikbaar te stellen aan die samenleving. Nu brengen planbureaus af en toe een rapport naar buiten, maar ik zou graag een meer continue basis voor communicatie willen creëren, bijvoorbeeld via websites. Ik heb daar wel ideeën over, maar wil dat eerst uitkristalliseren met de betrokkenen voordat ik daar uitspraken over doe.”

Is dat niet een te grote ambitie voor een relatief klein instituut dat al veel lastige aandachtsgebieden moet dekken?

“Nee, want dat hoeft helemaal niet zo’n beslag op de capaciteit te leggen. Sterker nog, ik zou graag de kwaliteit van het planbureau willen etaleren door af en toe luchtballonnen door te prikken. Neem zoiets als *cradle to cradle*, geen waarde verliezen door alles te hergebruiken. Mooi principe, maar het verzet zich tegen een aantal natuurkundige wetten. Leuk dat beleidsmakers het omarmen, maar in de uitvoering worden voor veel geld deskundigen ingevlogen; hetgeen vaak leidt tot onzinnige toepassing. Ons planbureau kan vroegtijdig zaken op een rij zetten en aantonen waar de hiaten zitten in de redenering. Het is des te belangrijker dat we ook dit soort taken op ons nemen omdat beleidsorganisaties de afgelopen decennia veel capaciteit hebben verloren. Er is vaak geen tijd om dit soort zaken zelf te onderzoeken. Daarom vind ik dat wij het kat van het koren moeten scheiden.”

Wat is de relatie van het Planbureau voor de Leefomgeving met VROM?

“In het verleden zijn de planbureaus ver buiten de ministeries geplaatst, omdat onderzoekers anders te sterk in het beleid gezogen zouden worden. Nu is de trend om juist meer naar elkaar toe te kruipen. Dat vind ik goed, want mijn ervaring is dat op menig ministerie beleidsmakers aan het werk zijn die onvoldoende gevoed worden door relevante kennis. Meer interactie is nodig, ook informeel. Meer samenwerken, samen denken. De werkelijkheid is te complex om het alleen te doen.”

Waar liggen de beleidsuitdagingen voor Nederland, en dus voor het PBL?

“Het is evident dat de klimaatverandering ons op onverwachte manieren gaat bezighouden. Op dat gebied is al veel deskundigheid gemobiliseerd, ook van buiten het planbureau. Desondanks staan we pas aan het begin van het nadenken over hoe we daarmee om moeten gaan. Een ander aspect is de perceptie van kwaliteit. In Nederland heerst het gevoel dat het verkeerd gaat. Nederland is een voorbeeldland in ruimtelijkeorderingsbeleid, maar zelf beleven we dat niet zo. De vraag is: hoe kun je onze traditie van groei en vernieuwing combineren met de beleving van kwaliteitsverbetering? Aan het planbureau de taak om de kwaliteit van de leefomgeving objectief te meten en te relateren aan het gevoel van de burger. Daar ligt een interessante intellectuele uitdaging.” ←

Planbureau voor de Leefomgeving

Het planbureau draagt bij aan de kwaliteit van het strategische overheidsbeleid door een brug te slaan tussen wetenschap en beleid. Dat doet het door vanuit een integrale benadering wetenschappelijk gefundeerde verkenningen, analyses en evaluaties te verrichten op het gebied van milieu, natuur en ruimte.

Dilemma's

Waterdichte onderbouwing of daadkracht?

“Wetenschappelijke integriteit is voor mij the name of the game. Dat is voor mij geen dilemma.”

Wetenschappelijke kwaliteit of relevantie voor beleid?

“Dat is een fictief dilemma. Een planbureau is juist de link tussen de wetenschappelijke kwaliteit en de politieke relevantie.”

Onzekerheid of zekerheden?

“Dat is feitelijk het grote dilemma: hoe ga je om met de onzekerheid over de vraagstukken van deze tijd en kun je toch de wetenschappelijke kwaliteit koppelen aan beleidsrelevantie? Dat vraagt de nodige inspanningen.”